

Handleiding

Stichting voor Reformatische Wijsbegeerte

ter advies bij afwikkeling van nalatenschappen
voor executeurs

Een brochure speciaal voor de executeur die te maken krijgt met een goed doel als erfgenaam

Mogelijk is het de eerste keer dat u met het afwickelen van een nalatenschap te maken krijgt; of misschien heeft u al ervaren dat hier veel bij komt kijken, zeker wanneer verschillende goede doelen samen in één testament tot (mede)erfgenaam worden benoemd. Tussen de erfgenamen nemen goede doelen een speciale positie in omdat (anders dan wanneer een persoon erfgenaam is) voor hen wordt gekozen vanwege hun doelstelling. Goede doelen voelen het als hun verantwoordelijkheid zeer zorgvuldig om te gaan met het in hen gestelde vertrouwen. Deze brochure is ontwikkeld door de Stichting voor Reformatorische Wijsbegeerte (SRW) om u als executeur bij de afwikkeling van een nalatenschap behulpzaam te zijn.

stichting voor
reformatorische
wijsbegeerte

Wat zegt de wet?

Taken van de executeur:

In de wet staan de taken van de executeur omschreven. In het testament kunnen bepalingen zijn opgenomen die hiervan afwijken.

In het nieuwe erfrecht heeft de executeur vele taken die hij al dan niet kan uitbesteden aan een notaris. Waarschijnlijk heeft u reeds contact opgenomen met de notaris voor het aanvragen van een verklaring van executele. U of de notaris heeft vervolgens melding gedaan van het erfgenaamschap aan het goede doel. Het is van belang dat dit op korte termijn gebeurt.

Het is voor u en voor de erfgenamen belangrijk een goed beeld te krijgen van de taakverdeling tussen u als executeur en de notaris. U kunt met de notaris afspreken in hoeverre hij bij de afwikkeling betrokken is. Houdt u er rekening mee dat de notaris al zijn werkzaamheden kan declareren.

De verklaring van erfrecht of executele is een door een notaris opgemaakte akte die aangeeft wie bevoegd is de goederen van de nalatenschap te beheren en de nalatenschap verder af te wikkelen. Indien u vóór het overlijden van de erflater een volmacht had om over (een gedeelte van) het vermogen te beschikken vervalt deze door het overlijden. De verklaring van executele geeft uw nieuwe bevoegdheden aan.

Een erflater heeft u bij testament of codicil tot executeur benoemd. In het testament kan de erflater aan u bepaalde bevoegdheden verlenen. In het algemeen heeft u als de executeur tot taak de goederen van de nalatenschap te beheren en de schulden (dus ook de legaten) van de nalatenschap te voldoen.

U treedt dan op als vertegenwoordiger van de erfgenamen. Dit gaat zo ver, dat de erfgenamen zelf niet bevoegd zijn tot beheer of beschikkingshandelingen zonder de executeur. Volgens de wet moet de executeur een boedelbeschrijving (ofwel vermogensoverzicht) opmaken en de hem bekende schuldeisers oproepen. U mag, ter betaling van schulden, goederen van de nalatenschap verkopen.

Het is nuttig op dit punt te overleggen met de erfgenamen.

De executeur is volgens de wet verplicht aan een erfgenaam alle door deze gewenste inlichtingen over de uitoefening van zijn taak te geven.

Na afloop van de werkzaamheden dient u rekening en verantwoording aan de erfgenamen af te leggen. Dit houdt in dat u een overzicht maakt van alle ontvangsten en uitgaven, gedaan vanaf de overlijdensdatum.

Het executeurschap in de praktijk

Notaris en/of executeur, wie doet wat?

In het nieuwe erfrecht heeft de executeur vele taken die hij al dan niet kan uitbesteden aan een notaris. Waarschijnlijk heeft u reeds contact opgenomen met de notaris voor het aanvragen van een verklaring van executele. U of de notaris heeft vervolgens melding gedaan van het erfgenaamschap aan het goede doel. Het is van belang dat dit op korte termijn gebeurt.

Het is voor u en voor de erfgenamen belangrijk een goed beeld te krijgen van de taakverdeling tussen u als executeur en de notaris. U kunt met de notaris afspreken in hoeverre hij bij de afwikkeling betrokken is. Houdt u er rekening mee dat de notaris al zijn werkzaamheden kan declareren.

Verklaring van executele

De verklaring van erfrecht of executele is een door een notaris opgemaakte akte die aangeeft wie bevoegd is de goederen van de nalatenschap te beheren en de nalatenschap verder af te wikkelen. Indien u vóór het overlijden van de erflater een volmacht had om over (een gedeelte van) het vermogen te beschikken vervalt deze door het overlijden. De verklaring van executele geeft uw nieuwe bevoegdheden aan.

De afwikkeling:

Het is het verstandig de erfgenamen zo snel mogelijk een goed inzicht te geven in de nalatenschap door hen een aantal stukken te sturen:

1. Een kopie van het testament
2. Een kopie van de verklaring van erfrecht/executele
3. Een kopie van de akte van beneficiaire aanvaarding als onderdeel van een uittreksel uit het boedelregister

Beneficiair aanvaarden = *aanvaarden onder het voorrecht van boedelbeschrijving*

Het kan voorkomen dat de erfenis uit meer schulden dan baten bestaat. U kunt voorkomen dat de erfgenamen voor een negatief saldo aansprakelijk worden gesteld door hen de nalatenschap beneficiair te laten aanvaarden. Vaak is in de statuten van een goede doelenorganisatie al opgenomen dat zij een ongevalen nalatenschap alleen kan aanvaarden onder het voorrecht van boedelbeschrijving (= beneficiaire aanvaarding). Via beneficiaire aanvaarding kunt u er zorg voor dragen dat de risico's voor het goede doel in kwestie met betrekking tot nalatenschap minimaal blijven.

De beneficiaire aanvaarding geschiedt door een verklaring af te leggen ter griffie van de Rechtbank. U kunt ook in dit geval de notaris vragen of hij de werkzaamheden voor de beneficiaire aanvaarding voor u wil verrichten.

Het is van belang dat besluiten over verkoop van registergoederen en andere belangrijke beslissingen pas genomen worden nadat de beneficiaire aanvaarding rond is, anders lopen de erfgenamen alsnog het risico in hun privé-vermogen aansprakelijk gesteld te worden voor eventuele schulden. Daarom is het raadzaam de beneficiaire aanvaarding zo snel mogelijk te regelen.

4. Een vermogensoverzicht

Vermogensoverzicht

Het is zeer aanbevelenswaardig dat u als executeur en de erfgenamen zo snel mogelijk inzicht krijgen in de samenstelling en de omvang van de nalatenschap. Het is handig hiervoor een vermogensoverzicht op te stellen. Dit overzicht kan de erfgenamen voorzien van alle relevante financiële informatie. Wanneer u kunt aantonen dat de goederen van de nalatenschap toereikend zijn om alle schulden van de nalatenschap te voldoen, is dit nuttig.

Wat te doen als er geen duidelijkheid bestaat over het vermogensoverzicht?

Indien u niet kunt aantonen dat de baten van de nalatenschap voldoende zijn om alle schulden van de nalatenschap te voldoen, zijn als gevolg van de beneficiaire aanvaarding wettelijke regels van toepassing op de afwikkeling van de nalatenschap (dit heet vereffening). Deze regels houden onder meer in, dat een vermogensoverzicht (wettelijke term: boedelbeschrijving) gedeponneerd moet worden bij de boedelnotaris of bij de kantonrechter en dat schuldeisers via advertenties in dagbladen opgeroepen moeten worden. In dat geval is het goed contact op te nemen met de notaris. In de praktijk komt deze laatste situatie zelden voor omdat de meeste nalatenschappen bestaan uit een duidelijk aantoonbaar positief saldo.

Het kan voorkomen dat de nalatenschap effecten, onroerende zaken of waardevolle roerende zaken bevat. In die gevallen kunt u de erfgenamen hiervan het best op de hoogte stellen en wel door bij het vermogensoverzicht mee te zenden :

5. Een overzicht van de effectenportefeuille per overlijdensdatum
6. Een taxatierapport van de onroerende zaken opgemaakt door een makelaar ten behoeve van verkoop en bij afgifte van een legaat ten behoeve van de verschuldigde successierechten
7. Een taxatierapport van de waardevolle roerende zaken ten behoeve van verkoop via veilinghuis en bij afgifte van een legaat ten behoeve van de successierechten.

Effecten

Indien effecten aanwezig zijn in een nalatenschap is het zinvol deze extra aandacht te geven.

- Om financiële risico's te minimaliseren zal het goede doel prefereren dat de effecten direct worden verkocht, dan wel direct worden overgeboekt naar de erfgenamen in verhouding tot ieders erfdeel. De executeur kan als beheerder van de goederen van de nalatenschap zelfstandig tot verkoop overgaan mits het testament geen andere bepaling bevat. Zeker voor zover dit nodig is om het successierecht of overige schulden te kunnen betalen.
- Het is nuttig direct bij de notaris of rechtstreeks aan de bank om een fondsenstaat van de dagkoersen per overlijdensdatum van de erflater te vragen.

Registergoederen (onroerende zaken)

Indien zich in de boedel registergoederen bevinden, zoals een woning, appartement, lidmaatschapsrecht van een coöperatieve vereniging of percelen grond, is er een indicatie van de waarde nodig. Het is verstandig een gecertificeerde makelaar de indicatie te laten maken onder vermelding van alle gegevens die voor eventuele verkoop van belang zouden kunnen zijn, zoals bouwkundige gebreken, achterstallig onderhoud en de aanwezigheid van asbest, een olietank, en grondwater- en/of bodemverontreiniging. Door de VFI zijn in samenwerking met notarissen en makelaars richtlijnen opgesteld voor taxatie en verkoop van registergoederen. U kunt dit overzicht bij de goede doelen of de VFI opvragen.

Roerende goederen:

Indien zich in de nalatenschap waardevolle roerende goederen bevinden is een taxatierapport nodig. Voor verkoop van goederen kan het beste een veilinghuis worden ingeschakeld.

Nadat u de diverse stukken heeft toegezonden aan de betrokkenen, een vermogensoverzicht heeft gemaakt en tot eventuele verkoop van onderdelen van de nalatenschap bent overgegaan, is de volgende stap dat u, na verloop van tijd, de volgende stukken overhandigt aan de erfgenamen:

8. een kopie van de successieaangifte zodra deze is opgesteld
9. een kopie van de successieaanslag zodra deze is opgelegd
10. een concept rekening en verantwoording.

stichting voor
reformatorische
wijsbegeerte

Successieaangifte

Ongeveer acht maanden na overlijden is het noodzakelijk een aangifte voor het recht van successie in te dienen. U kunt hiervoor de eerder opgestelde boedelbeschrijving als uitgangspunt nemen, die u hiervoor aanpast met recente gegevens.

De Belastingdienst/Particulieren of Ondernemingen, afdeling Successie zal u vermoedelijk enige maanden na het overlijden een aangiftebiljet toesturen. U kunt dit biljet zelf opvragen bij de belastingdienst indien u vijf maanden na het overlijden nog niets heeft ontvangen. De successierechten wordt geheven over de waarde van de nalatenschap op het moment van overlijden.

Het is aan te raden de aangifte te laten opmaken door de notaris omdat de executeur die de aangifte ondertekent ook zelf aansprakelijk is voor betaling van de successierechten.

Successieaanslag

Enige tijd na het toesturen van de aangifte zal degene die de aangifte heeft ingediend een aanslag van successierecht ontvangen. Per erfgenaam of legataris wordt een aparte aanslag opgelegd. Soms volgt bericht van de Belastingdienst dat geen aanslag wordt opgelegd. Dit is afhankelijk van het saldo van de nalatenschap en de omvang van ieders aandeel van de nalatenschap.

0% regeling voor algemeen nut beogende instellingen

De meeste goede doelen hebben bij de Belastingdienst een rangschikking als algemeen nut beogende instelling (ANBI) aangevraagd en gekregen. Zo ook de Stichting voor Reformatorische Wijsbegeerte. Een ANBI zoals de Stichting voor Reformatorische Wijsbegeerte hoeft geen successierecht of schenkingsrecht te betalen over erfenissen en schenkingen.

Rekening en verantwoording

Wanneer alle vorderingen uit een nalatenschap zijn geïnd en alle schulden zijn voldaan, de legaten zijn afgegeven en de aanslag successierecht is opgelegd, is het van belang dat u (eventueel in samenwerking met de notaris) rekening en verantwoording aflegt aan de erfgenamen.

Na goedkeuring kunnen zij u kwijting en décharge verlenen voor het door u gevoerde beheer.

De rekening en verantwoording bestaat uit een staat van ontvangsten en uitgaven, evenals de uiteindelijke verdeling van het batig saldo van de nalatenschap, minus eventueel al eerder uitgekeerde voorschotten. Ter vereenvoudiging van de controle verdient het aanbeveling een chronologisch overzicht op te stellen, gerangschikt per bank- en girorekening.

Beloning executeur.

In het testament of codicil kan door de erflater een regeling opgenomen zijn over de beloning voor de werkzaamheden van de executeur. Indien hieromtrent niets is geregeld in het testament, dan mag de executeur het wettelijke loon in rekening brengen. Indien erflater op of na 1 januari 2003 is overleden, betreft dit in beginsel 1% van de waarde van het vermogen op de overlijdensdatum van de erflater, zoals is vermeld in de successieaangifte.

Daarnaast kunt u onkosten in rekening brengen zoals telefoon-, porto- en reiskosten.

Beloning notaris

Veelal zal de notaris een honorarium in rekening brengen, afhankelijk van de bestede tijd. Het is niet ongebruikelijk dat binnen een kantoor verschillende tarieven voor verschillende categorieën medewerkers in rekening worden gebracht. U doet er goed aan de notaris vooraf te vragen een inschatting te maken van de kosten die hij in rekening zal brengen.

11. Na ontvangst van een brief van ieder van de erfgenamen waarin zij u kwijting en décharge verlenen kunt u overgaan tot verdeling en uitkering van de erfdelen. Hiermee is de nalatenschap afgewikkeld.

Overige aanbevelingen:

- Het is goed rekening te houden met het feit dat erfgenamen mogen vragen om een voorschot uitkering op hun erfdeel. Uitkering kan alleen plaatsvinden als alle erfgenamen hiermee akkoord zijn.
- Wanneer de overledene verschillende bank- en spaarrekeningen heeft, is het voor de afwikkeling het eenvoudigst deze zo snel mogelijk terug te brengen (d.m.v. overboekingen en opheffing) tot één bankrekening en één spaarrekening met goede rentevergoeding. Let hierbij op boeteclausules bij vervroegde opname.
- Het is voor een goede afwikkeling zinvol regelmatig contact met de betrokken erfgenamen en notaris te houden.
- Voor eventuele inzage door de belastingdienst moet de administratie van de afwikkeling 5 jaar beschikbaar blijven.

**Heeft u nog vragen? Neem dan contact op met de notaristelefoon: 0900-3469393.
U kunt natuurlijk ook uw eigen notaris raadplegen.**

Verklarende woordenlijst

Aanvaarden:

het accepteren van een erfdeel, inclusief de schulden. Hierdoor wordt iemand erfgenaam.

Akte van erfrecht of executele:

een door de notaris opgemaakte notariële akte die aangeeft wie bevoegd is over de goederen van de nalatenschap te beslissen/beschikken.

Beneficiair aanvaarden:

wijze van accepteren van een erfdeel waarbij bepaalde formaliteiten moeten worden vervuld. Als er niet voldoende bezittingen zijn om de schulden te betalen, maakt de beneficiaire aanvaarding dat de ergenaam het tekort niet zelf hoeft bij te betalen.

Boedelbeschrijving:

vermogensoverzicht van de erflater per sterfdatum.

Codicil:

met de hand geschreven, gedagtekend en ondertekend stuk.

Erfgenaam:

degene die recht heeft op (een deel van) de nalatenschap.

Erflater:

de overledene.

Executeur:

degene die door de erflater is aangewezen om de nalatenschap af te wikkelen.

Goederen:

alle bezittingen inclusief geld.

Legaat:

recht van een bepaalde persoon of instelling op afgifte van specifieke spullen of een geldsom.

Kwijting en décharge:

beheer en boekhouding in orde verklaren en de executeur van verdere verantwoording ontheffen.

Nalatenschap:

het totaal aan bezittingen en schulden dat iemand bij zijn overlijden achterlaat.

Testament:

een notarieel vastgelegd document dat wordt opgesteld om aan te geven aan wie de nalatenschap toekomt.

stichting voor
reformatorische
wijsbegeerte